

GRYF (45) *sb m*

gryf (42), **Gryfus** [w funkcji *n-pers*] *BielKron* (3). -y- (40), -i- (5); -f (28), -ff (15), -ph (1), -w (1).
sg N gryf (9), Gryfus (1). ◊ *G* gryfa (1). ◊ *D* gryfowi (2). ◊ *A* Gryfa (2), gryf (1). ◊ *I* gryf(e)m (2). ◊ *pl N* gryfowie (11), gryfi (1) *KmitaSpit*. ◊ *G* gryf(o)w (8). ◊ *A* gryfy (3). ◊ *I* gryfy (2) *BielKron*, *Mącz*, gryfami (1) *KmitaSpit*. ◊ *L* gryf(a)ch (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVII (z Cn) – XVIII w.

1. Strzegące złota legendarne zwierzę o głowie i skrzydłach orła, a lwim tułowiu, słynne z czujności i siły; *gryphus* *Murm*, *BartBydg*; *gryps* *Mymer*¹, *Cn*; *grypho* *BartBydg*, *Mącz*; *gryphs* *Murm*; *grypes*, *picus* *Mącz*; *gryphes* *Calep*; *vultur aut aquila maxima aut alia rapax avis bipes adunco rostro ... non quadrupes ... lupi magnitudine, cruribus et unguibus leonis, pennis in pectore rubris, in collo caeruleis, in reliquo corpore nigris, oculis igneis* *Cn* (32) : *Murm* 42; *BartBydg* 66; Niemalż też tham żadnych Gryffow pthakow wielkich czo by złoto wykopowali. *MiechGlab* 63, *5, *8v, 63; *HistAl* M2v, M4v [2 r.], M5 [3 r.]; *Arymáipi/ w Tátárkích kráinách sie rodzą/ [...] á zázwdy walczą z Gryfy o złoto y o perły. BielKron* 8; Miedzy ptaki ktore máią páznogieć dłuźszy w tyle niż ná przodku nie iedzie/ iáko Orzeł/ Gryff/ Sęp/ Kániá/ [...] y ine tákie. *BielKron* 36v; *Grypes vel Gryphones, Grifowie* łą wielkie zwierzęta yáko Lwowie á k temu máyą skrzydłá. *Mącz* 150a, 16a, 299a; *BielSen* 7; *KochPieś* 1; *Calep* 466a; Ani ták Gryfi lotni złotá fwego chronią/ A Mrowki iádowite kruzcow swoich bronią. *KmitaSpit* A2, A4v, B4; *SapEpit ktv*; *GRyffowie ftrzegą złotá/ y biáą sie o nie/ Tá k w południowey iáko y w pułnocney ftronie. SzarzRytLeśn ktv.*

W charakterystycznych połączeniach: gryf lotny; z gryfy (gryfami) walczyć (3).

Szereg: »gryf, (a(l)bo) nog« [szyk 2 : 1] (3): *Mymer*¹ 25; Takież pifali dawni Hiftrici [!], iakoby w onich ftronach było mnoftwo złota y ftrebra, ktore ptaci Gryffowie abo Nogowie wykopuiąc chowaią á ftrzegą *MiechGlab* *4v; *BudBib* I 59b *marg.*

a. Wizerunek gryfa jako godło (4) :

Wyrażenia: »gryf biały« [szyk: 1 : 1] (2): *Bełska [ziemia]* nośi biały Gryff z koroną w czyrwonym polu. *BielKron* 425, 425v.

»gryf czerwony« [szyk 1 : 1] (2): *Słupkie*⁸⁰ kfięftwá czyrwony Gryf w białym polu. *BielKron* 425v, 383v.

2. Żyrafa (1) : *Camelopardalis* – Gryff. *Calep* 155a.

3. n-pers (12) :

a. Nazwa herbu (9) : *Klafztor* w *Szczyrzyczu* ktory pierwey był w *Ludzimirzu* [...] / záložyl *Teodorus Woiewodá Krá kowłki* z domu *Grifow*. *BielKron* 364, 352v, 355v, 358, 370; *KochJez* A4v; *PudłFr* 43; *SarnStat* 990; Ale *Polfcy Gryffowie* nie tá k żądni złotá/ Iáko wolności ftróże/ w ktorych tá ochotá/ Ze y vmrzeć zá wolność zyłkiem poczytáią *SzarzRytLeśn ktv.*

b. Według Bielskiego przydomek jednego z królów syryjskich Antiochów, może Hieraxa ('Jastrzębia'), co jednak jest sprzeczne z chronologią opisywanych wypadków (3) :

Zestawienie (3): zá niego był obległ *Ieruzálem* *Antyochus Gryfus/ ále go pieniá dzmi wblágał iz odtápił* *BielKron* 118v, 118v, 128v.

Synonim: 1. nog.

